

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІШАНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ТРАДИЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СТАЦІОНАРНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

У статті розглянута можливість організації самостійної роботи студентів стаціонарної форми навчання — майбутніх учителів інформатики в умовах дистанційного навчання, організовуючи таким чином так зване «змішане» навчання.

Майбутній учитель за роки свого навчання у вищому навчальному закладі повинен отримати навички самостійного здобуття знань і розуміння того, що необхідно постійно самостійно підвищувати свій освітній рівень. Треба так організувати навчально-виховний процес у вищих закладах освіти, щоб навчити студентів вчитися, бо, як відомо, знання стають справді міцними тільки тоді, коли вони проходять через власний досвід, а не через процес репродуктивного відтворення.

Дослідженню різних аспектів процесу самостійної роботи присвятили свої роботи не тільки вчені-педагоги минулого, такі як Платон, Арістотель, А. Я. Коменський, М. Монтень, І. Г. Песталоцці, Ж. Ж. Руссо, К. Д. Ушинський, а й багато сучасних авторів — А. М. Алексюк, А. А. Аюрзанайн, Ю. К. Бабанський, А. В. Баранніков, В. П. Безпалько, В. І. Бондар, В. Л. Вертегел, Г. І. Волков, С. М. Дяченко, Б. П. Єсіпов, О. В. Заїка, Л. І. Заякіна, П. І. Підкасистий, Н. Г. Калашник, Л. А. Кандибович, В. А. Козаков, І. Я. Лернер, А. С. Линда, П. М. Маланюк, В. Д. Мороз, О. Г. Мороз, Р. А. Низамов, В. О. Сластьонін, О. М. Спірін, Н. Ф. Талізїна, А. В. Усова та ін.

Проведений аналіз наукової літератури засвідчив, що на сьогоднішній день існує декілька підходів щодо місця і ролі самостійної роботи в навчальному процесі. В основному фахівці тлумачать поняття «самостійної роботи» як: форму організації навчального процесу (О. Г. Мороз, С. М. Дяченко, Л. А. Кандибович); метод навчання (Ю. К. Бабанський, І. Я. Лернер, А. В. Усова); засіб навчання (П. І. Підкасистий); специфічний вид навчально-пізнавальної діяльності (Р. А. Низамов).

Аналіз проблеми, що вивчається показав, що сучасний стан організації самостійної роботи студентів у вищих закладах освіти не створює в повній мірі умови для формування у студентів якостей самостійності, здатності до самоосвіти, самопізнання, навчання впродовж всього життя. В недостатній мірі використовуються засоби сучасних інформаційних технологій, зокрема дистанційного навчання, нові методики організації навчального процесу студентів.

Дистанційне навчання є порівняно нове явище в Україні, його досліджували вітчизняні і зарубіжні науковці: А. А. Андрєєв, С. І. Архангельський, А. А. Аханян, В. Ю. Биков, В. М. Вимятнін, І. М. Богданова, О. І. Гороховський, Р. С. Гуревич, В. П. Демкин, Т. М. Десятов, З. О. Джалишвілі, Н. В. Жевакіна, Е. А. Жигаліна, Г. О. Козлакова, В. Н. Кухаренко, Н. В. Морзе, В. Ф. Нявро, В. В. Олійник, Є. С. Полат, О. В. Рибалко, С. О. Сисосва, Є. М. Смирнова-Трибульська, В. І. Солдаткін, П. В. Стефаненко, М. М. Сказїна, Ю. К. Чабанський, J. Bartram, S. Catherine, M. Cornelia, N. Hara, V. Lockee, A. Mishra, M. Moore, F. Saba, M. Soby та ін.

Міністерством освіти і науки України за останні роки напрацьовано нормативно-правову базу для того, щоб дистанційна форма освіти стала рівноправною формою як денна, заочна та екстернатна форми навчання:

- Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» (від 04.02.1998 р., №75);
- Постанова Верховної Ради України «Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 2000–2002 роки» (від 06.07.2000 р., №1851–III);
- Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» (від 31.07.2000 р., №928);
- Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена Міністром освіти і науки України (від 20.12.2000 р.);

- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про створення Координаційної ради Міністерства освіти і науки України з питань дистанційної освіти» (від 26.02.2001 р., №91);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004–2006 роки» (від 23.09.2003 р., №1494);
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» (від 21.01.2004 р., №40);
- Положення про дистанційне навчання (від 09.04.2004 р., №464/9063);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті та науці» на 2006–2010 роки» (від 07.12.2005 р., №1153).

Однак, через ряд проблем, які виникають в процесі впровадження дистанційного навчання в Україні (фінансові, організаційні, психологічні тощо) мова в найближчій перспективі може йти переважно про органічно змішане традиційне й дистанційне навчання, в якому гармонійно поєднанні усі переваги першого та другого. Саме про таке, «змішане», навчання йде мова у даній статті, де засоби дистанційного навчання використовуються для організації саме самостійної роботи студентів стаціонарної форми навчання [1, 2, 3].

В основу дистанційного навчання покладено інформаційно-навчальне середовище (ІНС) яке є специфічним інструментом, що вміщує інформаційно-комунікаційні та традиційні засоби для організації начального процесу.

В основу схематичного зображення організації змішаного класичного і дистанційного навчання може бути покладена наступна модель (рис. 1).

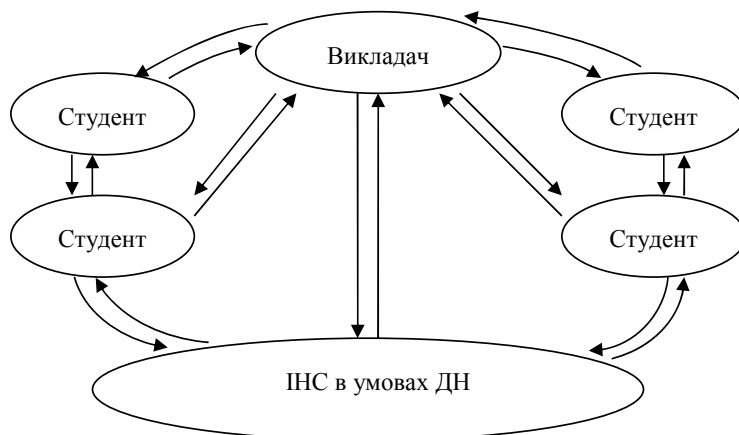

Рис. 1. Модель організації змішаного навчання

У цій моделі основними джерелами знань є як викладач, так і ІНС, яке функціонує в умовах дистанційного навчання.

Частково така модель «змішаного» навчання експериментально була реалізована на базі інформаційно-навчального середовища «Веб-клас ХІІ» в НПУ імені М.П. Драгоманова де протягом 2006/2007 навчального року було впроваджено пробний курс дистанційної підтримки для студентів стаціонарної форми навчання — майбутніх учителів інформатики.

В експерименті інформаційно-навчальне середовище використовувалось: 1) для дистанційного доповнення діючих на кафедрі інформатичних дисциплін; 2) для організації самостійної роботи в курсі «Дистанційна підтримка діяльності майбутнього вчителя інформатики» в умовах змішаного навчання; 3) для дистанційної підтримки педагогічної практики студентів.

Розроблений курс «Дистанційна підтримка діяльності майбутнього вчителя інформатики» використовувався для організації самостійної роботи майбутніх учителів інформатики в умовах змішаного дистанційного і традиційного навчання і був дистанційним доповненням самостійної роботи студентів 4–5 курсів стаціонарної форми навчання протягом 9 тижнів напередодні навчальної педагогічної практики студентів. Увесь курс був розбитий на модулі. Термін вивчення кожного модуля — тиждень, до того ж час на самостійну роботу протягом тижня студент вибирав сам.

Крім загального планування самостійної роботи під час вивчення конкретного модуля, здійснювалося ще і потижнєве планування. Наприкінці вивчення кожного модуля підбивалися підсумки навчання, складався рейтинг студентів у навчанні, визначалися зміни в успішності студентів і відбувалося обговорення викладача (тьютора) зі студентами стосовно планування навчання наступного модуля. Студенти мали змогу планувати спільну роботу, вносити пропозиції і таким чином коректувати зміст і процес вивчення модуля, здійснюючи самоврядування.

Курс також використовувався як доповнення діючих інформатичних дисциплін циклу професійної педагогічної підготовки на 4-5 курсах (а саме дисциплін методика навчання інформатики; інформаційні та комунікаційні системи в освіті; мови програмування).

Таким чином, курс сприяв поглибленому вивченню професійної діяльності вчителя інформатики на основі засвоєних фахових методик, психолого-педагогічних дисциплін та викладених в курсі основних понять про дистанційне навчання, методик організації змішаного і класичного дистанційного навчання, психолого-педагогічних особливостей навчання в умовах дистанційного навчання; і в результаті став допоміжним інструментом з навчальної і виховної роботи під час педагогічної практики, коли студент фізично не присутній в навчальному закладі.

Засоби, методи, прийоми дистанційного навчання використовувались для керування і контролю навчальною педагогічною практикою студентів, а також для проведення консультацій, семінарів, конференцій тощо.

Отже, з метою поглиблення знань, умінь, навичок роботи в системі дистанційного навчання, а також формування і розвитку такої якості особистості як самостійність у майбутніх учителів, доцільно вводити в класичний навчальний процес елементи дистанційного навчання, організовуючи таким чином змішане навчання.

Ефективно організована самостійна робота майбутніх учителів інформатики стаціонарної форми навчання в умовах змішаного традиційного і дистанційного навчання може вирішити проблему постійного вдосконалення професійної компетентності педагога, як професіонала, створити умови самоорганізації, самоосвіти, самовдосконалення, самовираження вчителя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев А. А. Применение сети Интернет в учебном процессе // Информатика и образование. — 2005. — №9. — С. 2–7.
2. Фалина И. Н., Мохова М. Н. Методические принципы реализации учебного курса в формате смешанного обучения // Вестн. Моск. Ун-та. Сер. 20. Педагогическое образование. — 2005. — №2. — С. 9–37.
3. A survey of traditional and distance learning/Commissioned by the national education association, 2000. — 54 p.

Олеся КИСЕЛЬОВА

ДИДАКТИЧНІ ФУНКЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У КОНТЕКСТІ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті висвітлюються особливості самоосвітньої діяльності майбутніх педагогів в умовах інформаційно-навчального середовища, а також розкривається зв'язок між його дидактичними функціями та компонентами компетентності самоосвіти.

Постановка проблеми. Побудова в Україні сучасного інформаційного суспільства потребує переосмислення традиційних поглядів на проблеми підготовки фахівців. Згідно до Закону України «Про освіту» одним із пріоритетних завдань у галузі освіти є формування нового по-